

Cuprins

ARGUMENTUM.....	5
Capitolul I	
SPECIFICUL RĂSPUNDERII PENTRU DAUNE ȘI FORMELE ACESTEIA	7
§1. <i>Considerații generale</i>	7
1. Noțiunea de daune	7
2. Răspunderea pentru daune – răspundere reparatorie	7
3. Răspunderea patrimonială și răspunderea disciplinară a salariaților	8
4. Persoanele responsabile pentru daune în raporturile de muncă	8
§2. <i>Angajații</i>	9
1. Definiție, categorii	9
2. Salariații	9
3. Personalul silvic	10
4. Membrii Corpului Diplomatic și Consular	11
5. Funcționarii publici	12
6. Funcționarii publici parlamentari	13
7. Personalul vamal	13
8. Polițiștii	14
9. Personalul din Administrația Națională a Penitenciarelor	14
10. Cadrele militare	15
11. Soldații și gradații profesioniști	15
12. Magistrații	16
13. Personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea	17
14. Personalul de specialitate criminalistică și personalul care ocupă funcții auxiliare de specialitate criminalistică	18
15. Personalul de probațiune	18
§3. <i>Angajatorii</i>	19
1. Definiție	19
2. Angajatorii persoane juridice	19
3. Angajatorii persoane fizice	21
§4. <i>Formele răspunderii pentru daune</i>	21
1. Enumerare	21
2. Răspunderea patrimonială	21
2.1. Reglementare	21
2.2. Specificul răspunderii patrimoniale reglementate de C. mun.	22
3. Răspunderea civilă	23
3.1. Reglementare	23
3.2. Specificul răspunderii civile	24
3.3. Răspunderea civilă a funcționarilor publici	25
4. Răspunderea materială	27
4.1. Reglementare	27
4.2. Specificul răspunderii materiale	27
§5. <i>Răspunderea pentru daune morale</i>	28
1. Noțiune	28
2. Reglementarea răspunderii pentru daunele morale	29

3. Decizii ale Curții Constituționale	30
4. Răspunderea angajaților pentru daunele morale	30
5. Sinteză de jurisprudență	32
§6. Răspunderea pentru daune a angajaților – răspundere personală	37
1. Preliminarii	37
2. Răspunderea conjunctă	38
3. Răspunderea subsidiară	40
4. Răspunderea solidară	42
§7. Practică judiciară	44
1. Specificul răspunderii patrimoniale	44
2. Raportul dintre răspunderea patrimonială și răspunderea civilă delictuală. Răspundere subsidiară. Gestionar	45
3. Răspundere patrimonială – răspundere disciplinară. Corelații. Termen de prescripție. Prime	45
4. Cumulul răspunderii patrimoniale cu răspunderea disciplinară. Efectele caracterului definitiv al sancțiunii disciplinare asupra dovedirii existenței condițiilor cumulative cerute pentru angajarea răspunderii patrimoniale	46
5. Răspunderea patrimonială asociată răspunderii penale – răspundere civilă delictuală	47
6. Răspundere disciplinară – răspundere patrimonială. Termen de prescripție	50
7. Sancționarea contravențională a angajatorului. Efectuarea unor plăți în numerar peste plafonul legal. Răspundere patrimonială, iar nu disciplinară a salariatului	51
8. Sancțiune contravențională aplicată conducătorului auto pentru nerespectarea îndatoririlor sale profesionale. Antrenarea răspunderii patrimoniale	51
9. Răspundere conjunctă. Pagubă produsă de mai mulți salariați	52
10. Răspundere solidară. Condiții	53
11. Neîndeplinirea condițiilor privind răspunderea subsidiară. Culpă angajatorului în urmărirea pagubei	53
12. Daune morale. Reglementare	54
13. Acordarea daunelor morale în conflictele de muncă. Condiții	55
14. Prejudiciu moral. Aplicarea normelor și principiilor răspunderii civile contractuale	60
15. Răspundere materială. Temei legal. Irelevanța formei vinovăției	61

Capitolul II

CONDIȚIILE RĂSPUNDERII PENTRU DAUNE	62
§1. <i>Noțiunea și enumerarea condițiilor</i>	62
1. Noțiunea de condiție	62
2. Enumerarea condițiilor	62
§2. <i>Prejudiciul</i>	62
1. Noțiune	62
2. Clasificarea prejudiciilor	63
3. Caracteresle prejudiciului	64
3.1. Precizare	64
3.2. Certitudinea prejudiciului	64
3.3. Caracterul direct al prejudiciului	66
3.4. Caracterul personal al prejudiciului	67

3.5. Caracterul material al prejudiciului	67
3.6. Evaluarea prejudiciului.....	67
§3. <i>Fapta ilicită și personală a angajatului săvârșită în legătură cu munca sa</i>	70
1. Noțiunea de faptă ilicită	70
2. Caracterul personal al faptei ilicite.....	70
3. Fapte ilicite ale militarilor și ale personalului civil din unitățile militare și asimilate acestora	72
4. Cauze care înlătură caracterul ilicit al faptei.....	73
4.1. Reglementare	73
4.2. Executarea ordinului de serviciu.....	74
4.3. Starea de necesitate.....	76
4.4. Riscul normal al serviciului	77
4.5. Forța majoră și cazul fortuit	80
5. Raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu	81
§4. <i>Vinovăția</i>	82
1. Reglementare. Conținut.....	82
2. Formele vinovăției.....	83
§5. <i>Practică judiciară</i>	86
1. Condițiile răspunderii patrimoniale	86
2. Condițiile răspunderii patrimoniale. Consecințe	95
3. Condițiile răspunderii patrimoniale. Necesitatea dovedirii acestora. Regulile judecării apelului	95
4. Îndeplinirea cumulativă a condițiilor răspunderii patrimoniale.....	98
5. Întrunirea cumulativă a condițiilor răspunderii patrimoniale a salariatului. Efecte	98
6. Condițiile răspunderii patrimoniale. Salariat cu atribuții de pază și supraveghere	102
7. Neîndeplinirea condițiilor răspunderii patrimoniale.....	103
8. Condițiile răspunderii patrimoniale. Fapta ilicită a salariatului constând în vânzarea mărfii pe datorie. Prejudiciu. Inexistența riscului normal al serviciului	104
9. Accident de muncă. Condițiile răspunderii patrimoniale.....	109
10. Inexistența condițiilor răspunderii patrimoniale. Accident rutier. Riscul normal al serviciului	109
11. Prejudiciul – condiție a răspunderii patrimoniale. Dovada acestuia	110
12. Prejudiciul trebuie să fie real și cert. Dovada certitudinii prejudiciului.....	111
13. Caracterele prejudiciului. Necesitatea dovedirii lui de angajator.....	119
14. Angajarea răspunderii patrimoniale a salariaților, în conformitate cu dispozițiile art. 254 alin. (1) din Codul muncii. Importanța dovedirii prejudiciului.....	119
15. Dovedirea și recunoașterea prejudiciului	121
16. Calificare profesională. Clauză de fidelitate și exclusivitate. Obligația salariatului de a presta muncă pentru angajator o anumită perioadă. Încetarea raporturilor de muncă din motive imputabile salariatului	122
17. Îndeplinirea defectuoasă a îndatoririlor de serviciu. Salariat cu funcție de conducere. Acțiune în regres.....	124
18. Prejudiciu constând din plata unor amenzi contravenționale. Vinovăția angajatului	125
19. Conducător auto. Prejudiciu constând în plata de către angajator a penalităților de întârziere pentru nerespectarea clauzelor contractuale.....	125

20. Prejudiciu. Conducător auto. Lipsă combustibil. Consum standardizat	127
21. Conducător auto. Prejudiciu constând în lipsa de combustibil. Sarcina probei	129
22. Consum de carburant. Risc normal al serviciului. Lipsa prejudiciului.....	130
23. Cauze externe exoneratoare de răspundere. Lipsa condițiilor cerute de lege pentru antrenarea răspunderii patrimoniale a salariatului	131
24. Neîndeplinirea obligațiilor angajatorului. Înlăturarea răspunderii salariatului	132
25. Prejudiciul moral – necesitatea dovedirii lui.....	132
26. Prejudiciul și vinovăția – condiții ale răspunderii patrimoniale.....	133
27. Prejudiciu nedovedit	133
28. Nedovedirea prejudiciului produs prin delapidare. Scoaterea de sub urmărire penală a făptuitorului	134
29. Lipsa prejudiciului. Achiziția de bunuri. Legalitate	135
30. Gestionari. Dispoziții legale privind inventarierea bunurilor. Lipsa dovezii prejudiciului.....	137
31. Regresul angajatorului împotriva salariaților vinovați de producerea pagubei. Lipsa prejudiciului	141
32. Inexistența prejudiciului	143
33. Clauză de neconcurență. Nedescrierea activităților interzise. Ineficiența acestei clauze	144
34. Existența unor fapte ilicite – temei al răspunderii patrimoniale a salariatului. Condiții.....	145
35. Fapta ilicită. Termen de prescripție. Răspunderea patrimonială a salariatului – consilier juridic. Repararea prejudiciului pierderii șansei	150
36. Lipsa faptei ilicite. Recepția mărfii	152
37. Lipsa faptei ilicite. Respectarea metodologiei de plată. Îndeplinirea atribuțiilor	153
38. Inexistența faptei ilicite. Lipsa probei făcute de angajator	153
39. Absența fișei postului care să specifice atribuțiile ce reveneau salariatului. Inexistența faptei ilicite	154
40. Condițiile răspunderii patrimoniale a salariatului. Lipsa faptei ilicite.....	155
41. Conducător auto. Lipsă combustibil. Faptă ilicită și culpabilă	163
42. Lipsa faptei ilicite. Consum normal de combustibil. Irelevanța precedentului judiciar	166
43. Conducător auto. Lipsa faptei ilicite privind supraconsumul de combustibil. Sarcina probei.....	168
44. Lipsa caracterului ilicit al faptei	170
45. Gestionar. Prezumție de culpă. Nerăsturnarea acesteia.....	170
46. Culpă nedovedită a salariatului	171
47. Lipsuri în gestiune. Prezumția de culpă. Posibilitatea răsturnării acesteia.....	172
48. Gestionar. Prezumție de culpă	173
49. Pădurar. Prezumție de vinovăție. Irelevanța exonerării de răspundere penală	174
50. Riscul normal al serviciului. Lipsa legăturii de cauzalitate dintre faptă și prejudiciu	175
51. Accident de circulație. Risc al serviciului – cauză exoneratoare de răspundere.....	176
52. Riscul normal al serviciului. Pădurar. Lipsa materialului lemnos.....	177

Capitolul III

OBLIGAȚIA DE RESTITUIRE	178
§1. <i>Reglementare. Comparații. Specific</i>	178
1. Reglementare	178
2. Obligația de restituire și răspunderea patrimonială	179
3. Obligația de restituire și plata nedatorată	179
4. Obligația de restituire și îmbogățirea fără justă cauză	181
5. Specificul obligației de restituire	182
§2. <i>Conținutul obligației de restituire</i>	185
1. Obligația de restituire potrivit Codului muncii	185
2. Obligația de restituire potrivit Legii nr. 188/1999 și Legii nr. 360/2002	190
3. Obligația de restituire potrivit Ordonanței Guvernului nr. 121/1998	191
§3. <i>Practică judiciară</i>	192
1. Obligația de restituire. Condiții	192
2. Inadmisibilitatea emiterii deciziilor de imputare pentru restituirea sumelor primite necuvenit potrivit Codului muncii	193
3. Obligația de restituire. Legalitatea sumelor primite	196
4. Obligația restituirii contravalorii bunurilor și serviciilor obținute după încetarea raporturilor de muncă	198
5. Obiecte de inventar primite de salariat și nerestituite la data încetării raporturilor de muncă. Litigiu de muncă	200
6. Diurnă negociată. Acordare legală prin card	201
7. Sumă nedatorată. Conținut. Indemnizație de delegare	202
8. Invocarea compensației legale în litigiile de muncă. Obligația de restituire a plăților compensatorii. Inexistența termenului de grație	204
9. Plata nedatorată constatată de Curtea de Conturi. Legalitatea acordării drepturilor salariale	204
10. Obligație de restituire. Decizia Curții de Conturi. Drepturi stabilite prin contractul colectiv de muncă. Preeminența acestuia	207
11. Plată nedatorată. Decizia Curții de Conturi. Relevanța acesteia. Preeminența actelor juridice încheiate la nivelul angajatorului	210
12. Plata nedatorată. Executarea sentinței pronunțate la fond. Desființarea acesteia în apel. Întoarcerea executării	215
13. Obligația de restituire. Termen de prescripție	215
14. Obligația de restituire. Termen de prescripție. Exonerare de răspundere	217

Capitolul IV

PROCEDURA DE STABILIRE ȘI RECUPERARE A DAUNELOR	218
§1. <i>Procedura de drept comun</i>	218
1. Reglementare	218
2. Învoiala părților	218
3. Medierea	221
4. Acțiunea în justiție	224
4.1. Justificare	224
4.2. Părțile litigante	224
4.3. Instanța competentă să judece fondul	225
4.4. Sesizarea tribunalului	226
4.5. Termenul de sesizare	227
4.6. Proba pretențiilor	229

4.7. Apelul	230
4.8. Acțiunea civilă în procesul penal	233
5. Practică judiciară	234
5.1. Decizie de imputare. Inadmisibilitate	234
5.2. Decizie de imputare bazată pe angajamentul de plată. Inadmisibilitate	235
5.3. Cerere completatoare a acțiunii. Termenul până la care este posibilă modificarea	235
5.4. Răspundere patrimonială. Modalitatea legală de punere în întârziere a debitorului salariat	236
5.5. Cerere reconvențională. Termen de depunere	237
5.6. Dovada îndeplinirii condițiilor răspunderii patrimoniale	237
5.7. Sarcina probei. Condiții	242
5.8. Sarcina probei. Culpă nedovedită	250
5.9. Sarcina probei. Nedovedirea prejudiciului și a legăturii de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu	256
5.10. Culpă nedovedită a salariatului	260
5.11. Organele administrației publice locale. Calitate procesuală în litigiile de muncă. Calitatea de a declara apel	261
5.12. Apel declarat peste termenul prevăzut de lege. Tardivitate	261
5.13. Apel declarat peste termen. Sancțiune. Lipsa unor motive temeinic justificate pentru repunerea în termenul de apel	261
5.14. Apel. Limitele caracterului devolutiv. Preeminența contractului de muncă privind drepturile salariale față de decizia Curții de Conturi	262
§2. Procedura de stabilire a daunelor în cazul funcționarilor publici	263
1. Reglementare	263
2. Ordinul (dispoziția) de imputare	264
2.1. Definiție	264
2.2. Organul emitent	264
2.3. Termene	264
2.4. Forma și conținutul ordinului (dispoziției) de imputare	264
3. Angajamentul de plată	265
3.1. Reglementare. Caracteristici	265
3.2. Forma și conținutul angajamentului de plată	265
4. Căile de atac	266
4.1. Căi de atac împotriva ordinului (dispoziției) de imputare	266
4.2. Calea de atac împotriva angajamentului de plată	268
5. Practică judiciară	268
5.1. Fost funcționar public. Imposibilitatea emiterii unei decizii de imputare. Recuperarea pagubei pe calea dreptului comun	268
5.2. Excepție de nelegalitate, Acte ale Curții de Conturi. Dreptul la stimulente salariale	270
5.3. Angajarea răspunderii funcționarului public ca urmare a constatării unui prejudiciu de către Curtea de Conturi. Momentul de la care începe să curgă termenul de 30 de zile prevăzut de art. 85 alin. (10) din Legea nr. 188/1999	273
5.4. Funcționari publici. Răspunderea conjunctă. Anularea deciziilor de imputare	275
5.5. Suspendarea actului administrativ. Condiții de admisibilitate	277
5.6. Polițist. Decizie de imputare. Cercetare administrativă. Legalitate	280

5.7. Suspendarea executării deciziei de imputare. Recurs. Termen.....	282
5.8. Polițist. Cheltuieli de transport. Efectuarea unei noi cercetări administrative. Legalitate	283
5.9. Personal din sistemul penitenciar. Răspunderea solidară nelegală.....	284
5.10. Personal din sistemul penitenciar. Decizie de imputare. Legalitate	286
5.11. Decizie de imputare. Termene. Anulare	287
5.12. Personal din sistemul penitenciar. Termenele de emitere a deciziei de imputare. Prescripția dreptului autorității publice.....	288
5.13. Personal din sistemul penitenciar. Decizie de imputare. Prejudiciu constând în despăgubiri. Cheltuieli de judecată. Executarea ordinului de serviciu. Exonerare de răspundere	289
5.14. Recurs. Motive de casare. Drepturi salariale în cazul suspendării raportului de serviciu.....	296
5.15. Recurs. Casare cu trimitere. Motive	297
§3. Procedura de stabilire a daunelor potrivit Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor	299
1. Reglementare	299
2. Definiție și categorii de pagube	299
3. Pagube care nu atrag răspunderea materială.....	301
4. Etape procedurale	302
5. Cercetarea administrativă.....	302
6. Decizia de imputare	304
7. Angajamentul de plată.....	305
8. Căile de atac.....	306
9. Practică judiciară	307
9.1. Decizie de imputare a cheltuielilor de școlarizare	307
9.2. Competența soluționării contestației împotriva deciziei de imputare	308
§4. Alte proceduri de stabilire a răspunderii pentru daune	309
1. Procedura prevăzută de O.U.G. nr. 59/2000 privind statutul personalului silvic.....	309
2. Procedura prevăzută de Legea educației naționale nr. 1/2011.....	310
3. Practică judiciară	310
3.1. Personal silvic. Stabilirea pagubei. Legea aplicabilă.....	310
3.2. Acțiune în răspundere patrimonială a personalului silvic. Inadmisibilitate	311
3.3. Personal silvic cu atribuții de pază. Competența soluționării litigiilor în răspundere patrimonială.....	311
§5. Recuperarea daunelor	314
1. Modalități	314
2. Reținerile salariale	314
3. Urmărirea silită asupra bunurilor	316
4. Practică judiciară	317
4.1. Procedura recuperării daunelor	317
4.2. Executare silită asupra drepturilor salariale. Condiții	318
4.3. Întoarcerea executării silite	319
Capitolul V	
RĂSPUNDEREA PATRIMONIALĂ A MAGISTRAȚILOR PENTRU ERORI	
JUDICIARE	322
§1. Reglementare și natură juridică	322

1. Norma constituțională și semnificația acesteia	322
2. Reglementarea penală	323
3. Reglementarea civilă	323
4. Reglementarea prin Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.....	324
5. Ordonanța Guvernului nr. 94/1999 privind participarea României la procedurile în fața Curții Europene a Drepturilor Omului și a Comitetului Miniștrilor ale Consiliului Europei și exercitarea dreptului de regres al statului în urma hotărârilor și convențiilor de rezolvare pe cale amiabilă	324
6. Comentarii.....	324
7. Natura juridică a răspunderii patrimoniale a judecătorilor și procurorilor	325
§2. <i>Răspunderea patrimonială a statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare</i>	325
1. Decizii ale Curții Constituționale	325
2. Natura juridică a răspunderii statului	326
§3. <i>Acțiunea civilă – instrumentul juridic pentru acordarea despăgubirilor</i>	327
1. Noțiunea de acțiune civilă și importanța acesteia.....	327
2. Obiectul acțiunii civile	328
3. Titularul acțiunii în despăgubiri	328
4. Pârâtul.....	329
5. Instanța competentă	329
5.1. La fond	329
5.2. Instanța de control judiciar.....	330
6. Termenul de introducere a acțiunii	330
7. Aspecte procedurale privind judecata	331
8. Eroarea judiciară – condiție a răspunderii statului.....	331
9. Termenul de plată a despăgubirilor	333
§4. <i>Acțiunea în regres a statului</i>	333
1. Exercițarea funcției magistratului cu rea-credință sau gravă neglijență – condiție a exercitării acțiunii în regres.....	333
2. Procedura specială a exercitării acțiunii în regres.....	336

Capitolul VI

RĂSPUNDEREA PENTRU DAUNE A ANGAJATORILOR	338
§1. <i>Reglementare. Caracteristici</i>	338
1. Reglementare	338
2. Caracteristici ale răspunderii angajatorului potrivit C. mun.	338
3. Caracteristici ale răspunderii autorității/instituției publice	339
§2. <i>Condițiile generale ale răspunderii</i>	339
1. Enumerare	339
2. Categoriile de fapte ale angajatorului generatoare de prejudicii	340
2.1. Întârzierea nejustificată a plății salariului sau neplata acestuia	340
2.2. Răspunderea patrimonială a angajatorului în cazul neachitării contribuțiilor sociale	341
2.3. Acoperirea pagubelor cauzate salariaților – victime ale accidentelor de muncă sau bolilor profesionale.....	342
2.4. Acordarea despăgubirilor în cazul concedierii nelegale	343
2.5. Acordarea despăgubirilor în cazul încetării raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici	346

2.6. Alte fapte ilicite prejudiciabile ce pot fi săvârșite de angajator	346
§3. Procedura recuperării daunelor de la angajator	347
1. Modalități	347
2. Învoiala părților potrivit Codului muncii	347
3. Plângerea salariatului adresată instanțelor competente	347
4. Învoiala în cazul funcționarilor publici	348
5. Sesizarea instanței de contencios administrativ	348
§4. Acțiunea în regres a angajatorului	350
1. Reglementare. Specific	350
2. Soluții jurisprudențiale	351
§5. Practică judiciară	352
1. Dreptul organizației sindicale de a introduce acțiuni în justiție în numele membrilor săi	352
2. Condițiile răspunderii patrimoniale a angajatorului. Neacordarea daunelor morale	352
3. Răspunderea angajatorului. Restituire garanție gestionar	353
4. Răspunderea angajatorului. Ajutor financiar acordat cadrelor didactice	357
5. Răspunderea angajatorului în cazul accidentului de muncă față de moștenitorii salariatului decedat	362
6. Răspunderea pentru daune a autorității publice. Legea aplicabilă	362
7. Unitate bugetară. Plata drepturilor salariale restante. Calitate procesuală pasivă. Ordonator principal de credite. Spor pentru condiții periculoase de muncă	363
8. Drepturi salariale convenite potrivit contractului colectiv de muncă. Legalitatea acordării lor	366
9. Diminuarea unilaterală a salariului. Ilegalitate. Prejudiciu	371
10. Indemnizația de neconcurență. Obligația de plată	372
11. Cerere privind obligarea angajatorului la plata primei/bonusului anual de performanță. Respingere	372
12. Discriminare salarială. Acordare despăgubiri	373
13. Prejudiciu constând în neplata sporului pentru orele suplimentare în zilele de sărbători legale	374
14. Încetarea de drept a contractului individual de muncă. Retragerea avizelor, autorizațiilor ori atestărilor necesare pentru exercitarea profesiei de medic. Semnificația acestora. Prejudiciu moral de imagine personală și profesională	374
15. Neprimirea salariatului la locul de muncă. Sancțiune nelegală. Acordare de daune morale	377
16. Condiționarea răspunderii civile de existența vinovăției	379
17. Daune morale. Necesitatea dovedirii lor	379
18. Daune morale. Afectarea imaginii în fața colectivului de salariați. Concediere nelegală	379
19. Daune morale. Acțiune de mobbing	382
20. Concediere nelegală. Plângere penală clasată. Răspunderea angajatorului pentru daune morale	395
21. Sarcina probei. Dovada plății salariului. Interpretarea probelor	395